

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi
străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIA
Târgul Inului Nr. 20.

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tarif
şi învoială.

Manuscrisele nu se in-
napoiază.

Sibiul să iee bine seama ce face!

Din lupta ce partidele opoziționale maghiare au purtat-o atât în parlament cât și în întreaga țară contra guvernului Lukács și a trabantului Tisza, se reliefează unele momente pe cari ar trebui să le remarcăm cu litere roșii.

Conții Apponyi, Károlyi și toți liderii opoziționali s-au scoborât din înălțimea sferelor lor domniotore în mijlocul masei uvrierilor întinzând mâna lor fină acelor ignoranți și disprețuiți socialiști pe cari până deunăzi departe de a-i învrednici cu o privire de om, i-a stigmatizat de periculoși anarhiști internaționali. Opoziția i-a înjugat la carul său pentru a-și asigura sorții izbânzii. Toți acești lipsiți de drepturi cetățenești și taxați de anarhiști au devenit, într-o noapte, cetățeni buni, vrednici de a face cauză comună cu ei.

Motivul, care a impus oligarhilor noștri aceasta voltă de față, e prea bine cunoscut. Socialiștii reprezintă o forță bine organizată, fără de care opoziția în luptele ei față de guvern n'avea nici o greutate. Opoziția și-a căutat deci numai folosul propriu. În locul al doilea socialiștii nu puteau să aducă nici o schimbare ideei de stat, fiindcă ei se declarau de socialiști maghiari și nu internaționali. Nu tot asemenea se rapoartă ținuta opoziției maghiare față de naționalități și mai ales față de noi Români.

Din campania de câțiva ani a partidelor opoziționale contra guvernului Lukács, noi Români a trebuit să ajungem la cele mai dureroase convingeri în privința sentimentelor ce opoziția le nutrește față de noi.

Cunoscând oarba ură de care hahamul Apponyi și ceilalți lideri opoziționali sunt conduși față de ființa neamului nostru, — ură accentuată și manifestată în atâtea rânduri — noi nu puteam face cauză comună cu ei. A trebuit să ne impunem rezerve. Ei, la rândul lor, cunoscându-se pe sine și neascunzându-și planurile ce le urmăresc față de noi — înău nu ne-a căutat prietinitia.

Și credem că e de prisos a li-

spune că nici colaborarea lor cu socialiștii, nici sgomotoasele adunări de protestare ținute în întreaga țară: contra guvernului Lukács; nici tâmbălăuriile din parlament precum nici chiar inferarea fostului premier prin cunoscuta sentință judecătorească, n'ar fi fost în stare să impună atât de mult Venei cât o conștientă și temeinică înțelegere cu naționalitățile și în primul loc cu noi Români. În fața unui fapt accomplit de natura aceasta, ori cât de mult ar fi cercat să și mai continue politica de divide et impera, Viena ar fi fost silită să-și schimbe politica față de Ungaria. Terenul sub picioarele lui Tisza și a întregului său partid alcătuit din sudoarea cetățenilor s'ar fi clătinau. El azi n'ar mai avea nici un rol.

Dar coaliția deși dușmană de moarte lui Lukács și Tisza, în loc de a păși pe un drum menit a asana relele pe cari acum în opoziție le combate cu înverșunare, a dat în multe chestiuni mână de ajutor guvernelor sbiciuite de ea.

În chestia episcopiei gr. cat. maghiare, pusă în coastele noastre, meritul principal și-l revendică Apponyi cu vestitul său guvern coaliționist. Opoziția convine în acest punct cu panamiștii. Deosebire de vederi între ei nu este. Se felicită reciproc asupra marelui succes.

Samavolnicul Tisza inițiasse în calitate de președinte al camerei unse purpaleuri cu deputații noștri naționali. Organele puse în serviciul opoziției tipau ca din gura șarpelui contra loviturii de stat ce s'ar comite prin o eventuală denumire a unor uscători din sinul nostru ca comiți supremi. Acelaș protector al lingăilor eșii din neamul nostru ajuns azi prim-ministru, crezând a păși pe urmele lui Bismarck, care neputând zdrobi pe socialiștii germani s'a luat în urmă cu buna pe lângă ei — zicem Tisza voiește a relua schimbările de idei cu mandatarii noștri. Convorbirile, cari nu vor duce la nici un rezultat, încă nici nu s'au început și organele opoziționale ca „P-Hir-lap“ se și grăbesc a da alarma asupra trădării ce o pregătește premierul.

Așa el Când e vorba ca să se pună la cale ameliorarea poli-

tică și materială a milioaneilor de Români, buni a suporta toate povarile de stat și gata a-și vărsa sângele pentru tron și patrie, se dă alarma de primejdie.

Tac însă și foile guvernamentale și cele opoziționale când se pregătește câte-o nouă lovitură contra noastră.

Așa retac și acum lovitura, care paralel cu acțiunea de împăciuire, e pe cale de ani se măsură sub fericiată oblăduire alui Tisza și pe care obținând-o dintr'un izvor absolut vrednic de crezământ o vestim în cele următoare:

Unii preoți ortodocși cu familii numeroase amovați dela posturile lor pentru unele delicta de natură administrativă, alții pentru delicta neînsemnate respinși și ținuti de parte din partea forurilor bisericești dela ocuparea ori căror funcțiuni bisericești și iar alții nemulțumiți parte cu congrua parte cu felul tratării ce-o întâmpină din partea superiorilor — și-au spus situația unor membrii ai fostului cabinet Lukács. Toți aceștia nu numai au apelat la intervenția miniștrilor și a secretarilor de stat, dar și-au exprimat și dorința de a servi într-o episcopie gr. or. maghiară. Fostul ministru de instrucție le-a manifestat complăcerea dar totodată a adaus: „Egyszerre nem lehet ily két nagy dolgot nyélbe ütni“ (nu se pot esecuta în galop două lucruri atât de importante!) I-a asigurat însă că realizarea episcopiei gr. or. maghiare nu va întâzia mult, dar așteaptă ca cei nemulțumiți sau loviți pe nedrept să nu ezite un moment de a-i comunica plângerile. Cu denumirea de primat alui Cernoch, afacerea a intrat în stadiul apropiat realizării. Căci președinte în jurul oalei unde se fierbe noua episcopie este primatele, prea mult îndatorat față de stăpânul său Tisza.

Părintele Mangra are mai mult decât cunoștință despre acest nou atentat, dar interesele Prea-cuvioșiei sale nefiind în joc, a rămas indiferent. Și cum n-ar rămânea nepăsător și rece la planul de desființare al bisericei sale, când strălucirea cărjei arhiericești la care aspiră, i-a orbit vederile? Episcopia maghiară gr. or. este deci în lucrare. Ea se va naș-

te în curând. Impăciuirea noastră, ce se va pune din nou la cale va forma atât pentru Tisza cât și pentru ori-ce guvern condus de aceleași tendințe problema cuadraturei cercului.

Nu este acesta un nou punct unde vederile ambilor conți a lui Tisza și Apponyi se întâlnesc și armonios se completează.

Pe când vestim acest lucru dureros nu ne putem reține în indignarea noastră de a nu țintui la stălpul infamiei și trădării de neam pe acei prești uitați de sine, cari s-au făcut coadă de topor.

Ei merită, fără îndoială, să-i pironim la stălpul rușinei, ca să-i cunoască și încunjure toată lumea.

Dar făcând-o aceasta și voină a fi obiectivi și justți, nu putem ascunde faptul că și din partea Conzistoarelor noastre se comit multe greșeli, cari n-ar fi permise nici în împrejurări normale, când cei ce ne încunjură ne-ar fi binevoitori, decum azi când toți pândesc momentul binevenit ca să ne lovească.

Conzistoarele noastre să iee bine seamă ce fac și să se gândească și încunjure toată lumea. Dar de multe ori arme în mâna contrariilor noștri.

Ag.

Tisza la regele. Eri a plecat Tisza la Viena și azi va fi primit în audiență. Tisza face raport M. Sale despre chestii corante și despre prognoza camerei, care e proiectată a se face în curând.

Reichsrathul n'a felicitat pe Wilhelm. Din Viena se anunță, că parlamentul austriac nu a felicitat pe împăratul Wilhelm din prilejul jubileului. Președintele Stykster a voit să facă propunere în privința aceasta, dar șefii partidelor slave, Cehii și Croații au declarat, că dacă se va face o asemenea propunere sau președintele ar face mențiune despre jubileu în vorbirea de deschidere a parlamentului, ei vor protesta. Astfel parlamentul austriac a lipsit din șirul celor ce au felicitat pe Wilhelm.

Alegerea dela Arad. Cum știm, partidul muncii a oferit iarăși lui Tisza mandatul de deputat din Arad. Zilele trecute a fost la Tisza o deputațiune din Arad, de 53 de membrii, cari l au

rugat pe Tisza să primească candidatura. Tisza a declarat că primește. În onoarea deputațiunii s'a dat un banchet, la care Tisza a ținut o vorbire, atacând coaliția opozițională.

Opoziția a candidat și ea pe un matador opozițional. Comitetul executiv al independiștilor din Arad a ținut Sămbătă o ședință și a hotărât să ofere mandatul contelui Szécheny Aladár. Reprezentantul socialiștilor, care era de față, a promis independiștilor tot sprijinul partidului social-democrat.

Cu aceste se încep agitațiile de corteșire la Arad. Intre candidați va fi o luptă aprigă.

Un memoriu.

— Statul ungar și România. — Industria lemnului acaparată. — Oprirea scrierilor românești în Ungaria.

— Moțiune. —

În adunarea generală a Camerei de comerț din București, vrednicul Român și mare comerciant d. Ioan Tzetzul a ridicat o chestiune de cea mai mare importanță.

E vorba de faptul, că Ungaria nu respectă convenția comercială, pe care monarhia o are cu România, mai ales în ceea ce privește libertatea colportării ziarelor și publicațiilor de tot soiul.

Autoritățile ungurești fac toate șicanele pătrunderii scrierilor românești în Ungaria, marea majoritate a acestora fiind cu desăvârșire oprite.

Acesta e un abuz intolerabil, cărțile și ziarele ungurești fiind cu totul libere în România.

Regimul, la care sunt supuse scrierile românești în Ungaria, este mai draconic chiar de cât cel din Rusia. În Rusia cenzura poate suprima un articol, când nu-i convine; în Ungaria se procedează mai drastic: ziarele și cărțile sunt pur și simplu oprite.

Dar Ungurii merg și mai departe. Cum am arătat în diverse rânduri, ei opresc chiar și ziarele românești, cari trec prin Ungaria numai în tranzit!

Chestiunea aceasta s'a ridicat și la congresul Ligei Culturale, unde s'a propus, ca represalii, să se aplice și în România scrierilor ungurești un tratament la fel.

Acesta însă nu pare a fi o soluție destul de potrivită. Singura

Despre importanța pasărilor și a arborilor*)

de Radu Frișcu.

Dragii mei copii!

Astăzi am făcut excursiunea aceasta cu voi, ca aici în sinul naturii, să serbăm o zi de mare însemnătate: ziua arborilor și a pasărilor.

Datori suntem să serbăm ziua aceasta ca să vă arătăm vouă de ce însemnătate și de ce folos sunt pentru noi atât arborii, cari îi vedeți în jurul nostru, adică pădurea, cât și pasările, cari trăiesc în ea.

Nouă trebuie să ne fie dragă pădurea, dragi acești arbori, căci ei sunt prietini cei mai plăcuți ai omului. Câte binefaceri nu avem noi dela acești tăcuți, puternici, binecuvântați prietini ai noștri! Ei sorb reventele (răcoarea) din pământ, pentru a ne-o da vara, și-adună căldura dela soare, pentru a ne-o da iarna. Ei curăță aerul, stropindu-l prin frunzele lor, cu apa pe care-o trag dela adâncimi mari prin firele rădăcinilor. Ei domolesc mânia vânturilor, cari poartă pe aripile lor nori aducă-

tori de ploaie. Ei înfrânează năvala apelor din munți spre vale, ei împiedică măcinarea munților și ruperea dealurilor, ei sunt sănătatea și îmbelșugarea, mândria și sărbătoreala pământului. De aceea trebuie să iubim copacii, căci ei sunt izvorul și ocrotirea vieții. (după A. Vlașuță).

Acolo unde săcurea a răsturnat arbori mari și mici și oamenii nu s-au mai îngrijit să planteze alții, arșița soarelui și vântul a uscat, a părut mușchii și iarba, lipsiți de umbră și umezeală, iar ploile nu spălat și au măcinat pământul de-au rămas pietrele goale. Animalele sălbatice nu și-au mai putut afla adăpost și nutreământ și pasările n-au mai avut unde-și face cuib nici cu ce se hrăni. Astfel de locuri rămân părăsite și pustii.

Așa s'a întâmplat în Spania, în Grecia, în Palestina, unde când s-au stărpit pădurile, a rămas pustiu și uscăciune și pe pământ și în sufletele oamenilor (Vlașuță).

În țările acestea așadar nu mai sunt păduri, cari să oprească ploile. Răurile se revarsă peste sâmbănături; iar în vreme secetoasă pământul e svănat, e uscat, e ars de soare.

Unde nu plouă, nici economie nu se poate face. Deci fără ploaie nici nu ne putem închipui o viață pe pământ. În pustiiuri nu pot oamenii locui

tocmai din lipsa de apă și acolo nu poate ploua, căci aerul se înfierbântă, se ridică în sus și împrăștie norii, ce i-ar aduce vânturile.

Unde sunt păduri, acolo plouă mai des. Să vedem cum se întâmplă aceasta?

1. Pădurea e un izvor nesecat de umezeală pentru aer. Milioanele de frunze sunt tot atâtea fabrici, în cari nenumărați lucrători harnici, de dimineață până seara târziu, fără întrerupere prefac apa în aburi! Și cine sunt acei lucrători? Acei lucrători sunt razele soarelui. Și pentru cine oare lucră ele? Ele lucră de-o potrivă pentru oameni, animale și plante. Cum anume? Așa, că aburii calzi se ridică în aer tot mai sus până ce ajung în straturi de aer mai rece, se răcesc și ei, se adună, se îndesă și cad în formă de ploaie. Un învățat spune, că un hectar* de pădure de fag ar evapora pe zi 30.000 litre de apă**). Cați oameni ar trebui să lucre ca să stropescă în fiecare zi pădurea cu 30.000 l. de apă! Fără păduri întreaga noastră economie s-ar nimici în lipsă de apă.

2. Pădurea este un izvor nesecat și pentru umezeala pământului. Ploile

*) 1 ar = 100 m².1 hectar = 100 ari = 10.000 m²

**) Opul Prof. Dr. Schmeil „Lehrbuch der Botanik“.

ce se descarcă asupra pământului, nu au soarta apei, care cade pe pământ gol și din care cea mai mare parte se prefacă îndată în aburi. În pădure apa se strecoară cu încetul în pământ și deși o mare câștigime o soarbe rădăcinile arborilor, de unde se ridică în trunchiurile lor și în frunze, pentru ca să se prefacă iarăși în aburi, totuși cea mai mare parte pătrunde în adâncimile pământului. Pământul e umbrat de frunzișul arborilor cu coroanele lor mari precum și de nenumărate tușuri și buruieni și astfel este apărat de uscăciune prin razele cele fierbinți ale soarelui. Așadar pământul pădurii este totdeauna umed. Și mai departe: Apa se adună în sinul pământului și nutrește izvoarele văilor de munte, cari după ce se unesc formează râulețele și râuri; astfel pământul este străbătut de o rețea (de vine) de ape, dela care se umezesc câmpurile și livezile și se fac roditoare. Așadar fiecare rău stăpânește ținutul regiunea prin care curge pe sub pământ. Și aceasta stăpânire subpământeană este de cea mai mare însemnătate pentru țările așezate pe malurile râurilor. Dela ea atârână nu numai plantarea multor regiuni, ci și rodnicia lor. Se înțelege că cu cât sunt râurile mai mari, mai bogate în apă, umezesc, (adapă) ținuturi mai întinse.

3. Pădurea este un scut pentru plantațiuni; contra furtunilor (pustii-

toare); ea înfrânează puterea lor de nimicire; în contra vânturilor re-i stricăcioase plantelor; ea le reține; — contra răvărsărilor de ape. Pe munți nepăduriți se coboară apele încărcate cu pietriș într-o fugă nebună pe coastele la vale, inundă (ineacă) văile, umple grădinile și câmpurile de năsip, duc cu sine pământul mărunțit de pe câmpuri și-l amenință chiar și pe om. Munții păduroși împiedică apele, de a se aduna în văi repezi de munte. Milioanele și miliardele de frunze priad pi-căturile mari și repezi de ploaie și le fac să se coboare domol spre pământ, unde își pierd cu totul înțelegerea lor stricăcioasă și sunt înghițite de pământ.

Pădurea este așadar un scut împotriva multor feluri de animale. Și oare de ce? Fie că în ea află nutreământul trebuincios. Un ținut va fi cu atât mai sărac în animale, cu cât se vor împuțina pădurile. Și când toate plantele vor lipsi cu desăvârșire, atunci nu mai poate fi vorba de adăposturi de animale.

Și pe cât de diferite sunt pădurile tot asemenea sunt și animalele, cari trăiesc în ele. Dintre răpitoare sugătoare trăiesc unele în pădurile noastre: (lupi, urși, vulpi, râși, viezi, pisici sălbatice, dihozi, vergete ș. a.) apoi rumegătoare: (cerbul, căprioara) și tot în pădure trăiește și porcul. Pasările însă sunt locuitorii cei mai dragi ai pădurilor noastre. Aici găsim: pasări răpi-

*) Prelegere ținută copiilor dela școalele primare centrale din Braşov cu prilejul serbării pasărilor și arborilor din 25 Maiu v. 1913

soluție este ca guvernul, seizut de Camera de comerț prin memoriul documentat al dlui Tzetzu, să intervină cu toată energia pe lângă guvernul unguresc și să facă să dispară acest abuz intolerabil.

Memoriul este următorul:

*Domnule președinte,
Domnilor membrii,*

Conform convențiilor pe care le avem cu diferite state ale căror interese comerciale și industriale sunt la noi în țară pe deplin respectate ar urma ca și aceste state să arate față de noi a ceea ce bună voință, mai ales că în această privință statului român îi place foarte mult să respecte cu sfinte toate îndatoririle sale.

Cu toate acestea am observat cu multă părere de rău că unele state nu respectă convențiile față de noi, ba din contră, după cum voi avea o noarecă să expun mai jos, caută să nesocotească toate drepturile noastre și în mod sistematic tot ce este românesc, călcând astfel în picioare convențiile încheiate.

Statul ungar se bucură la noi de toate privilegiile ce îi acordă convențiile pe care o are cu noi și din care mă voiu mărgini a vă citi numai articolele I, II și III, nevoind a vă răpi timpul printr-o desfășurare mai mare. Pot zice chiar că trei sferturi din industria ungurească se desface pe piața Regatului Român înlesnindu-se în mod avantajos și transitul pentru Orient.

Statul ungar dezvoltă pe terenul cultural în legătură cu cel industrial cea mai mare activitate, având la noi în țară, în mai toate orașele, foarte multe școli care se bucură de cea mai mare favoare. Aceste școli se află în următoarele orașe: București unde ocupă cartiere întregi, Brăila, Buzău, Galați, Târgoviște, Calafat, Craiova, Turnu-Severin, Ploiești, Sinaia, Sulina, Râmnicul-Vâlcea, Giurgiu, Bacău, Piatra-Neamț etc.

Toate aceste școli sunt alimentate cu tot felul de cărți ungurești, tipărite în Budapesta și alte orașe din Ungaria. În aceste școli se găsesc peste tot atâtea portretele împăraților *„Magyar Király”* și harta Ungariei, precum și portretele celor mai mari demnitari ai statului ungar. Nici nu vor să știe că sunt pe pământul României unde ar urma să cel puțin de politeț să se afle și portretul M. S. Regelui nostru precum și harta României.

Baronii din Ungaria și cei mai mari capitaliști Unguri au acaparat toată industria lemnului la noi, uzând de toate mijloacele, pot zice chiar nedemne față de unii moșneni, mici proprietari de păduri, dela cari au cumpărat avuții acestora pe sume derizorii. Acești oameni simpli nici nu bănuiau măcar că vor fi speculați în modul cel mai neomenos.

După ce s'au făcut stăpâni, acești străini, au ajuns acum să exploateze țara întreagă, căci iată ce se întâmplă: Metru cub de cherestea pentru construcții a ajuns la noi în țară la o normă sumă de 90 lei și ceea ce este și mai mult revoltător este că același lemn de construcție se exportează pentru Ungaria și streinătate cu 50 lei m. c.

Deosebit de cele amintite mai sus, statul ungar își trimite în țara noastră toate ziarele ungurești. — Se pot vedea la chioscurile de ziare din capitală fel de fel de tipărituri și jurnale ungurești, parcă ne-am afla în Budapesta, fără că la noi să li se pună vre-o restricțiune; cu un cuvânt respectăm convențiunea în total.

Acum să-mi dați voie să vă expun

toare, de zi și de noapte, ulii de munte, ulii de câmp, buhe și vulturii.

Pășări cântătoare; precum *gheunoii verzi* și *peștrițe*. Aici trăiește și *cucul*. Cele mai multe păsări cântătoare încă își au locuințele în pădure, aici își fac cuibul și clocesc, dela corbi și *șoimi* cu țipetele lor de răpitoare, *lacomii* până la *priveghitoarea* cu cântecul ei dulce și până la *vessul* și *mititelul împărațului*. Cine le poate număra pe toate drăgălașele cântărețe ale pădurilor noastre. Și nu uităm nici de *cocoșii* și *gâinile* de munte și de turturele. Se înțelege că afară de păsări mai sunt în pădure *șerpi* și *șopârle*, apoi o armată întreagă de *insecte*, de *paionjeni* și de *vermi*. Aceștia nu le place niciări mai bine ca aici, căci pădurea le dă cel mai sigur adăpost și aici le stă totdeauna masa tinsă.

Locuitorii pădurii au de regulă a ceea ce *colorează* ca pădurea, *colorează* pământului din pădure, ca și a *arborilor*, a *tulpinilor*, ca și a *vârfulurilor*, a *ramurilor*, a *frunzelor* de pe ele chiar ca coaja și cu muschii de pe ea. Și de aici isvorăște cel mai mare folos pentru ei. Ei sunt apărați prin aceasta de dușmani, pot însă cu ușurință să-și prindă prada. *Coloare scutitoare*.

(Ve urma).

partea dureroasă și să vă arăt cum sunt respectate drepturile noastre în Ungaria. — Nu poate intra dela noi nici un jurnal românesc în Ungaria; toate sunt oprite; chiar cele oficiale. — Ceva mai mult, dacă la unii din Români noștri, care au trecut granița s'a găsit vre'un jurnal românesc, călătorii respectivi au fost brucșiți și insultați de jandarmii și autoritățile ungurești. — Afară de aceasta, la multe din jurnalele noastre le este oprită chiar trecerea în transit prin acest stat polițienesc. În fine, o mulțime de nedreptăți.

Cărțile românești sunt cu totul oprite a intra în Ungaria, fără nici un motiv. Dacă trimitem cărți românești în Ungaria nici nu mai putem ști de soarta lor; zac pe la gară și pe la toate oficiile poștale ungurești unde formează niște adevărate biblioteci părăsite.

Și ce credeți, Domnilor? Pentru ce toate aceste șicane? Pentru simplul motiv că sunt scrise în românește.

După cum vedeți, din cauza celor amintite mai sus, industria tipografică la noi suferă foarte mult. Noi membrii Camerei de comerț și industrie suntem prin urmare obligați să-îvenim în ajutor și să intervenim la locurile competente în favoarea ei.

Pe lângă șicanele povestite, dați-mi voie să vă aduc la cunoștință încă câteva brutalități nemai pomenite în istoria omenirii.

La înmormântarea unui mare ziarist din Transilvania s'a trimis dela noi din țară o coroană cu panglici tricolore ale Regatului Român. — Indată ce poliția ungurească a aflat de acest lucru, a venit la fața locului cu tot aparatul cuvenit unei crime teribile și s'a grăbit să sevestreze acest tricolor tăindu-l de la coroană. — După multă stăruință de abia s'a lăsat coroana fără panglici.

Un alt caz. — Un surugiu al unui boer dela noi a fost dat jos de pe trăsură și trimis în arest, aproape două săptămâni, într'un oraș din Transilvania și supus la o amendă pentru că avea, ca toți surugii, panglici tricolore. — Notați bine, domnilor, că e vorba de tricolorul Regatului Român.

Dacă asemenea samalvonicii se întâmplă unor Români liberi din Regatul Român, vă puteți închipui ce pățesc bieții Români din Ardeal și țara ungurească.

Flăcăilor li se taie bănușile tricolore pentru care sunt închiși luni de zile și amendă și de coroane. — Fetele li se smulge de către jandarmii unguri pangliciile tricolore din coșite.

Statul ungar voește să înființeze un zid chinezesc față de tot ce este românesc, călcând în picioare, fără nici o rușine, ori ce convenție ce are cu noi. Pentru a nu vă obosi, mă rezum și, pentru motivele arătate mai sus, am onoare a vă propune următoarea mișcare:

I. Onorată Camera de comerț să intervieve la guvernul nostru ca să ceară guvernului unguresc respectarea convențiunii ce are cu noi.

II. Să se permită intrarea în Ungaria, și transit prin Ungaria, tuturor ziarelor și tuturor cărților românești.

III. Să se înființeze câte un Consulat român la Brașov, Timișoara și Arad pentru ca drepturile cetățenilor români și ale statului român să se mai bine apărare ca până acum.

IV. Dacă statul unguresc nu va voi să ție seamă de drepturile noastre convenționale, Camera de comerț să ia inițiativă pentru boicotarea generală a tuturor produselor ungurești, iar statul nostru să ne dea chiar îndreptul tot cursul său pentru realizarea acestei boicotări.

V. De oarece toate orașele noastre sunt în dezvoltare continuă și au trebuință de lemn de construcție pentru clădirile ce se ridică, Onorata Camera de comerț să intervieve la guvernul nostru ca acesta să oprească în mod riguros exportul lemnului de construcție din țară.

Ion Teșu.

Camera. În ședința de ieri a camerei s'a făcut alegerea unui vicepreședinte al camerei. A fost ales contele *Lázár István*, cu 137 voturi. S'a discutat apoi și s'a votat proiectul referitor la timpul închiderii prăvăliilor și magazinelor de mărfuri.

În proiectul votat între altele să dispune, că timpul de închidere a prăvăliilor se fixează la orele 8 seara. Sâmbăta însă prăvăliile pot rămâne deschise până la orele 9½. Orașele au dreptul a fixa ora de închidere prin un regulament special.

Jubileul împăratului Wilhelm și armata austro-ungară. Maj. Sa Monarhul a adresat armatei austro-ungare din prilejul jubileului de Domnie al împăratului Wilhelm următorul ordin de zi:

Maj. Sa Impăratul Germaniei și regele Prusiei Wilhelm II își serbează jubileul de 25 ani a Domniei sale binecuvântate.

Armata austro-ungară are cinstea să numere printre membrii ei, dela 1891, pe împăratul Wilhelm. Reamintindu-mi de nenumăratele dovezi de interes și bunăvoință date de împăratul Germaniei, nu numai regimentelor ce-i poartă numele ci întregii mele armate, cer ca întreaga armată austro-ungară să-și unească entuziasmul cu armata și flota Germaniei și cu mine în frunte să trimitem scumpului meu prieten și august aliat salutul armatei mele, a landverilor mei, a marinei mele de războiu cu urări pornite din inimile noastre a tuturor, ca Atotputernicul să dăruiască pe împărat cu toate binecuvântările sale și să-l apere până într'un viitor depărtat spre cinstea glorioasei sale armate și spre binele imperiului german.

Viena 16 Iunie 1913.

Franz Josef.

Situația balcanică.

Situația balcanică, agravată prin conflictul sârbo-bulgar, e neschimbată. Atențiunea tuturor este îndreptată spre apropiata întrevvedere a prim-miniștrilor celor patru state balcanice. După ce Tarul s-a declarat satisfăcut de răspunsul regiilor Petru și Ferdinand, guvernul Rusiei a invitat pe prim-miniștrii statelor balcanice să se prezinte în timpul cel mai scurt la Petersburg, ca să pregătească materialul necesar, care va fi apoi supus Tarului spre examinare și hotărâre.

Revista vieneză „Montags Revue”, după ce analizează situația balcanică, spune că atitudinea hotărâtă a României și declarația ei că nu va rămâne neutră în cazul când un nou conflict va izbucni în Balcani, a contribuit poate tot atât de mult la ameliorarea situației, cât și telegrama țarului în forma ei drastică.

Chestia demobilizării.

Guvernul bulgar a răspuns la cererea de demobilizare a Serbiei. Această arată, că Serbia a început mai întâi concentrarea trupelor sale la frontieră și că Bulgaria a arătat la 15 Aprilie pericolul ce rezultă de aici. Cu toate acestea admite cererea Serbiei în cazul când vor admite și Sârbii, ca în orașele mai de seamă din Macedonia de sud să intre garnizoane bulgare. Ca încheiere răspunsul arată gentilețea, cu care țarul a primit rolul de arbitru și somează Serbia să se declare în această chestiune.

Grecia a făcut și ea ca și Serbia aceeași propunere de demobilizare în Balcani. Guvernul bulgar va răspunde și la propunerea Greciei în același sens ca și răspunsul dat Serbiei. Bulgaria cere ca Serbia și Grecia, în cazul când ele vor în mod sincer o înțelegere pe cale pacifică, să accepte un condominium în ținuturile necontestate și, conform tratatului, să lase în sarcina arbitragiului Rusiei ținuturile contestate.

Criza guvernului sârb.

O telegramă din Belgrad anunță, că regele Petru n-a primit dimisiunea cabinetului Passici.

Actuale.

— Români la Paris. — Maghiarizarea în Fiume. — Nu e permis a fura. —

În seara de 12 Iunie c., a avut loc în saloanele Voltaire, o mare festivitate, dată de Societatea română din Paris, „Vasile Alexandri”. Asistă un public ales, de români și francezi.

Conferința a fost ținută de d-l Flavian Brenier, om de literă și directorul revistei antimasonice. D. Brenier a început prin a arăta simpatia veche dintre francezi și români și a făcut o diferență între direcțiunea politicii guvernărilor și spiritul adevăratei opinii publice franceze. D-sa a amintit de Alsacia și Lorena, precum și de provinciile asuprite românești, și și-a manifestat credința în triumful ideii de drept și de naționalitate.

D-l Brenier, i-a răspuns președintele societății, d-l Vasile Haneș, care a afirmat că ideea națională a fost totdeauna călăuză oricărei manifestări și acțiuni, a românilor.

În partea artistică, d-l Mihail Vulcanescu a fermecat asistența cu arii naționale românești; francezii aplaudau în picioare.

D-l Emil Teodoru, la vioară, a dat probă de multă virtuozitate artistică; iar la pian, d-ra Aureanu s'a ținut la înălțimea artei.

Această festivitate face parte din seria celor cinsprezece reuniuni și serbări, date în acest an școlar, de către societatea română din Paris, „Vasile Alexandri”. Credincioși gândului de a desăvârși solidaritatea românilor din Paris între ei, și, apoi, de a redescoperi vechea simpatie a Franței pentru România, tinerimea română își îndeplinește astfel o frumoasă datorie.

*

Primarul orașului Fiume Dr. Vio a renunțat la postul său. În actul de abdicare nu spune cauza renunțării, dar se vorbește, că Dr. Vio a voit prin aceasta să-și salveze popularitatea, fiindcă de mult el este atacat de iredențiști pentru prea marea răspândire a limbii maghiare în Fiume. Cotindu-se actul de abdicare în reprezentanța orașenească, aceasta a decis, că nu i votează fostului primar neîncredere, pentru că prin abdicare și-a tras consecvențele atitudinii sale, dar de altă parte reprezentanța a îndrumat autoritățile ca să respingă orice amestec străin.

Acest amestec străin este în special — maghiarizarea!

*

În o ședință din zilele aceste a Dumei rusești deputatul *Macarov*, a strigat în decursul dezbaterii bugetului, către guvern:

— Nu e permis a fura!

Ministri îndată ce a răsunat această apostrofă, au părăsit sala de ședință și de atunci au absentat din parlament. Prim-miniștrul *Kokovcev* a făcut acum cunoscut președintelui Dumei, că guvernul nu se va prezenta în Duma decât atunci, când *Macarov* va fi admoanat și partidele vor da satisfacție guvernului. În privința aceasta s'au inițiat tratative cu șefii de partid.

Oare ce ar fi făcut în un asemenea caz alți miniștri, mai de pe aproape de noi?

Dela congresul reuniunilor femeilor române.

Expozeul prezidenței *Maria Batulescu* privitor la obiectele congresului, completat de comisiunea revizuitoare, care va fi trimis tuturor reuniunilor femeilor române spre studiere.

A) Problema educației fetițelor noastre.

1) Educațiunea fetițelor noastre se va face în conformitate cu interesele legii și neamului nostru pentru ca aceste tesaururi să rămâie vecinic neperitoare.

2) Educațiunea primă fiind concepută în familie, vom trebui să creștem mame, care vor avea de datorie să se consacreze cu desăvârșire copiilor lor, punând baza educațiunii suflătești din cea mai fragedă vârstă.

3) În continuarea educațiunii vom stăruî să avem institute culturale pentru fete, pretutindini și pe lângă școlile primare, să completăm în toate părțile școlile secundare sau civile.

4) Fetițele noastre să fie educate după principiile pedagogice dar totdeauna în vederea menirii ce le așteaptă ca viitoare soții și mame de familie.

5) Continuarea educațiunii suflătești prin școli și mai cu seamă în internate cărora le încredințăm cu desăvârșire educațiunea fetițelor noastre, stăruind asupra sentimentelor de credință, de datorie, de muncă, crutare și de înaltă răspundere la care este chemată femeia, desrădăcinând astfel superficialitatea și direcțiunea falsă a ultimilor decenii. Cereți directă propagandă împotriva luxului ruindor de neam.

6) Astfel Reuniunile existente să desvolute o activitate mai rodnică față de această problemă și stăruință de a crea nouă Reuniuni, având ca scop creșterea fetițelor române. Contribuind prin conferințe și înființarea de biblioteci.

B) Cultivarea sentimentului religios și îngrijirea lăcașurilor sfinte.

Din punct de vedere al educațiunii:

1) Să stăruim ca fetele să cerceteze și să iubească din copilărie casele dumnezeiești.

2) Să veghiăm ca să se păstreze datinele ce sunt în legătură cu anumite sărbători; datine legate și de viața noastră națională.

3) Să cultivăm acasă și în școli rugăciunile, cântecurile religioase și colindele noastre, stăruind a se compune o cântăcească potrivită elevelor în scopul acesta.

4) Să învățăm a venera memoria celor decedați prin cultul mormintelor și prin înfrumusețarea mormintelor.

5) Să învățăm a avea venerație pentru clerul bisericesc salutar și respect ori-ce reprezentant al său.

6) Să le învățăm din copilărie a ajuta și a da sprijin deapropelului lor.

7) Să înființăm cât mai multe Reuniuni cu scopul de a îngriji și a împodobi lăcașurile sfinte, iar reuniunile existente să-și ia în program îngrijirea lăcașurilor și anume având în vedere și propaganda pentru industria națională și motivele românești dând pildă țăranelor, cari cercetează bisericile, a conlucra la instituirea corurilor vocale și a îngriji de înfrumusețarea cimetelor.

C) Cultivarea industriei naționale femeiești, păstrarea și perfecționarea motivelor naționale.

1) Cinstirea și aprecierea portului nostru național, atât în orașe cât și la țară în scopul acesta:

2) Introducerea portului național la anumite festivități în școli și internate. Ca uniformă în internate și școli purtarea cămășutelor naționale țărănești ca blusă admisă astăzi și în moda europeană.

3) Stăruința ca în școlile de lucru de mână și de țesătorie să se aplice în principiu motivele noastre naționale în toate variantele lor, la toate ocaziunile posibile.

4) Păstrarea motivelor noastre neschimbate în colorii, linii și ornamente după ținuturi; perfecționarea lor să se facă numai de către acele persoane competente cari au fost aplicate la studii de stil și de desen.

5) Reuniunile să stăruiască ca țărana să fie instruită în arta industriei casnice, creindu-se în chipul acestor modalități de a agonisitoare în familie, prin faptul, că va sta în serviciul atelierelor de țesătorie și de broderie.

6) Înmulțirea atelierelor de țesătorie și vânzarea obiectelor țesute atât în patrie cât și în streinătate.

Reuniunile din Sibiu și Orăștie etc. să organizeze expoziții anuale de propagandă în diferitele orașe. Obiectele de artă a țăranelor se vând ca industrie streină. Acest fapt trebuie împiedecat.

7) Esecutarea ornateilor bisericești în ateliere române de țesătorie, cu stilul motivelor naționale.

8) Stăruința ca țărana română să lucreze însăși materialul pentru îmbrăcămintea familiei și să nu înstreineze portul său.

Lucrul acesta mai bine se va realiza, dacă damele vor premie pe exemplul bun și la viitorul congres de la Iași să facă începutul prezentându-se după puțină în haine cu motive românești produse de industria națională.

9) Necesitatea unui album demotiv național efin și simplu ca să fie la îndemâna elevelor și a reuniunilor

10) Uniunea să se îngrijească de conferințieri ambulanți, de propagandă cari să steie la dispoziția reuniunilor unde e lipsă.

11) Să se trimită în ținuturile primejduite 2-3 costume ca model.

(Va urma)

Telegrame de aderență.

— Continuare. —

Bistrița, 14 Iunie 1913.

Reuniunea femeilor române din Bistrița, acum se află în fașă, statute întărite încă nu are. Sperăm însă a le avea într'un viitor mai apropiat.

Între împrejurările noastre date regretăm mult, că nu putem participa la congresul convocat, dar de sine înțeles, că programul publicat și comunicat, conține probleme atât de frumoase și importante la care trebuie să consimțim și să conlucram toate damele noastre de pretutindeni și toți cameii de bine, cari doresc a da progresului nostru cultural, un mers mai larg și mai intens și a solicita conlucrarea mai generală și mai intensă a femeilor române în viața noastră românească, pe terenul lucrărilor culturale, economice, morale, religioase.

În vederea congresului întruviți, cerem dela bunul Dumnezeu: darul și ajutorul său și tot succesul dorit la hotărârile și lucrările lui și felicităm din inimă toate reuniunile întrunite la acel sfat.

Salutându-Vă cordial:

Iulia Szilasi, Valeria Manu, Eugenia Dr. Tripou, Cornelia Petran, Veturia Dr. Pop, Estera Bălean, Elena E. Chiffa, Angela Pletosu, Victoria Dr. Filipan, Elena Tofan, Maria Dr. Pop, Ana Dr. German, Sidy Dr. Farkasiy, Emili Taran, Maria Triff, Irma V. Poruțiu, Maria Borda, Lucreția C. Curtean, Ana Dr. Pahone, Cornelia Dr. Pavel, Laura P. Stanciu, Veronica Petringel, Maria Strimbu, Marioara Dr. Pop, Maria Scridon, Maria Podoabă Maria V. Dr. Oni, or.

Frađ. Salut și doresc mult succes primului congres al femeilor române. — Aurelia Damian.

Bucium-seasa. Neputând participa salutul congresului aderând la concluziile lui. Reuniunea femeilor din Bucium-seasa — *Maria David*, prezidentă.

București. Casa de cetire Petre Liciu, trimite bunelor române salut și admirația sa. — Pentru președinte, *Gheorghe Niculescu*, casier *Gheorghe Frâncu*.

Gherla. Regretăm neparticiparea. Salutăm congresul și urăm deplin succes. — *Reuniunea din Gherla*. *Victoria Karsai* prezidentă, *Iuliu Popp* secretar.

Sibiu. Dumnezeu binecuvinte lucrările primului congres al femeilor române. — Pentru meseriași sibieni prezidentul *Tordășianu*.

Tilișca. Reuniunea femeilor române din Tilișca trimite un călduros salut congresului aderând la toate hotărârile. — *Maria Iuga*, prezidentă, *Indescifrabil*, secretar.

Turnu-Severin. Școala normală din Turnu-Severin salută primul congres al damelor române urându-i înfăptuirea ideilor sale, cari sunt și ale învățătoarelor. — *Director Borgovan*.

Vințu-de-sus. Aderăm cu toată dragostea la hotărârile primului nostru congres luate pentru fericirea neamului și dorim izbândă. — *Flena Ciuplean*, prezidentă reuniunii, *Sfânta Maria*, a femeilor române gr. cat. din Veresmort.

Congresul învățătoarelor.

Tinutul organ „Gazeta învățătoarelor” ce apare în Simleu-Silvaniei în redacția d-lui *Ioan P. Lazar*, și-a pus de față frumoasa problemă de a strânge rândurile învățătoarelor române de ambele confesiuni din Ungaria, într-un mănunchiu bine încheiat, care apoi cu puteri unite să-și apere interesele sale proprii.

Felul cum e redactat acest organ, apoi modul cum s-a ventilat în el diferitele chestii dăscălești și tinuta hotărâtă și bărbătească în afirmarea caracterului său românesc, precum și independența în păreri, ne umple de nădejdi întemeiate, că în sfârșit s-a întrupat o vechi și arzătoare dorință a învățătoarelor române de a-și avea un organ independent, care liber de cătușele confesionalismului, să fie ecoul sincer și demn al intereselor sale unitare, mult puțin lăsat pe ultimul plan al vieții noastre sociale.

Cu cât dacă n-am putea înregistra decădarea și merit deosebit în conținutul lucrărilor noastre dăscălești, decât acela al pregătirii și convocării congresului învățătoarelor, precum și ventilarea și cristalizarea diferitelor probleme menite a fi subiectul congresului, deja și faptul acesta singur este un merit, care-l îndreptățește pe deplin la sprijinul învățătoarelor române și a organelor noastre chemate a conduce și dirigea afacerile noastre școlare.

Idea congresului însă dela începutul apariției sale a preocupat și preocupă „Gazeta învățătoarelor” și în coloanele ei număr de număr să discute problemele menite a figura în programul acestui congres.

Învățătoarii constituți în reuniuni, discută în adunările lor cu seriozitatea și competența cuvenită asupra modului, timpului și locului viitorului congres, precum și asigurarea chestiunilor menite a fi puse la ordinea zilei.

Învățătoarii gr. or. din Arhidieceză, nefind constituiți în reuniuni, cu sistemul conferențelor, ei n-au loc și privilegiu a se sfătui și înțelege asupra congresului și problemelor lui.

Că la ei nu s-ar manifesta un interes destul de mare pentru congres, nu putem afirma, dar le lipsește locul și ocaziunea pentru luarea unor decizii unitare.

Convocarea și ținerea congresului învățătoarelor pare a fi fapt împlinit și diferitele despărțăminte ale reuniunilor învățătoarești și-au ales deja și reprezentanții la acel congres.

N-ar fi consult nici în ceea ce privește interesele generale ale școlii și dăscăleștii și nici în ceea ce privește reușita congresului, dacă învățătoarii gr. or. din Arhidieceză ar lipsi dela congres, întreg nimbul congresului și a tagmei învățătoarești ar suferi prin aceasta.

Dacă-i vorba de un congres menit a strânge rândurile răsărite ale dăscăleștii noastre, fără deosebire de confesiune, de a promova unitatea de vederi întru îndeplinirea datorințelor față de patrie, neam și credință și de a cunoaște rostul și nevoile și de a lupta în unire pentru delăturarea a-

cestora, apoi toți învățătoarii trebuie să fie reprezentați, ca astfel decisiunile luate în acel congres să fie expresiunea limpede a întregii dăscăleștii românești.

În scopul acesta e de lipsă, ca Ven. Consistor din Sibiu să dea ocaziune învățătoarelor din întreaga Arhidieceză, a se întruni în conferențe tractuale, unde să se dezbătă și chestiunea și problemele congresului și să-și aleagă delegați, cari să fie expresiunea părerilor și convingerilor colegilor cari l-au trimis la congres.

Comisiunile permanente ale conferențelor tractuale învățătoarești să intervină pe lângă sefi tractuali pentru convocarea acelor conferențe, în programul cărora să figureze și chestiunea congresului.

În felul acesta cred, că la congres s-ar manifesta voința întregii dăscăleștii și conclusele aduse acolo ar fi hotărârea unitară a tuturor învățătoarelor noastre.

Sunt frumoase și de o importanță netăgăduită problemele primului congres al învățătoarelor române din Ungaria și dacă nu se va pune cumva acel fatal »tabu« pe convingerile și părerile învățătoarelor, ne putem aștepta la multe lucruri frumoase menite a promova binele școlii.

B.

ȘTIRI.

4 Iunie 1913.

Adunarea generală a »Solidarității« Spre orientarea O. D. cari volesc să participe la adunarea generală a »Solidarității«, ce se va ține în Sebeșul-săseșc la 22 Iunie st. n. c. anunțăm următoarele:

1. Pentru învecinarea oaspeților se va îngrijii comitetul aranjator; onor. oaspeți sunt deci rugați a se anunța la una din băncile din loc, până în 15 I. c. 2. În 21 Iunie seara va fi cină comună la cartea, la hotelul »Leul de aur«, iar în 22 Iunie la 1 oră p. m. banchet tot la »Leul de aur«, cuvertă la 5 cor. 3. Luni în 23 Iunie la 8 ore dim. excursiune la fabrica de hârtie din Petrifalău.

Anunțările să se facă subsemnatului comitet aranjator, pentru banchet până la 20 Iunie 12 ore m. iar pentru excursiune la Petrifalău până la 21 Iunie la 12 ore m. — A. Bojița, președinte. Dr. Nicolae Lazar, secretar.

Libărarea rezerviștilor. Din Viena se anunță: Cu un tren special al liniilor ferate de sud alături au sosit aici rezerviștii concediați dela regimentele din Bosnia și Herțegovina. Sunt în număr de opt sute. Seara și-au continuat drumul.

Rectificare. La raportul nostru de ieri asupra congresului Reuniunilor femeilor române, anume la pasagiul: *Reprezentant-le Reuniunilor*, s-au strecurat două greșeli, pe cari le rectificăm:

Din Câmpeni dna *Domnica Dr. Porez* nasc. *Chirtop* a fost reprezentanta Reuniunii femeilor române gr. cat. din Câmpeni.

Reprezentantele Reuniunii pentru ajutorarea văduvelor din Brașov, au fost dnele *Elena Săbădeanu* viceprezidentă și *Virginia Vlaicu* casieră — ceea ce ieri s'a omis în tipar.

Congresul feminist din Pesta. În ședința de alături a congresului pentru drepturile femeilor, întrunit, după cum am amintit, în Eudapesta s-au discutat diferite chestii, între care: înființarea biroului central internațional, organizarea biroului pe presă etc.

Tot cu ocazia acestei ședințe a fost primită în sânul uniunii internaționale și România.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu invită la producțiunea teatrală, ce se va aranja Duminecă, la 9/22 Iunie în favorul darurilor de Crăciun pentru săracii noștri, în teatrul orașenesc din loc

Mai bini mort... Din Alba regală se anunță, că s'a sinucis, spânzurat, un econom de 69 ani, Kertesz Iános din comuna Polgardi, fiind că în urma unei boale de care suferă în timpul din urmă, medicul îi interzise să mai bea vin. În o scrisoare, Kertesz își destăinuia astfel cauza cel determinase să se sinucidă: »Mai bine să mori de o mie de ori, decât să nu mai beai

vin, când vieța asta-i atât de nenorocită.

Unde-i Enver-bey? Dela comiterea atentatului contra lui Mahmud Șefket-paşa, nu se mai știe unde se află Enver-bey eroul dela Kirenaika, care a dispărut din Constantinopol. Se crede, că Enver-bey nemi îndrăznind să se reîntoarcă la trupele dela Ciatalgea, unde se teme că-l așteaptă moartea, a trecut în Tripoli, cu scop să conducă pe Arabii răsculați contra Italianilor. În Italia a stăruit o mare îngrijorare această știre.

Preot ucigaș. Din Ungvar se anunță: La vecernia de Sămbătă după prânz, când învățătoarea Szentimrei Marta din Remetevagvár se prezentase cu copii de școală în biserică, preotul Vojtko Iános scoase un revolver și cu un glonte trânti la pământ pe învățătoare. Copii se împrăștiară îngrozii din biserică, iar preotul o luă la fugă și ajungând acasă își stinse viața trăgându-și două gloanțe cu o pușcă de vânătoare. Cauza care l-a determinat pe preot la comiterea acestui fapt, nu se cunoaște; se spune însă că ar fi un denunț pe care învățătoarea îl făcuse contra preotului.

Din suferințele soldaților bulgari. Se știe, că în urma raporturilor încordate dintre aliații balcanici, o mare parte a armatei bulgare dela Ceatalgea a fost concentrată la granița sârbă. Despre desgustul și năcazurile ce le îndură soldații bulgari, ziarul »Inainte« publică o corespondență din Sofia, din care reproducem următoarele cazuri:

Pe când un căpitan cerca să domolească enervarea soldaților, spunându-le, că veștile sosite din țară sunt liniștitoare, că munca câmpului s'a făcut și că în urma îngrijirilor guvernului, familiile din țară au toate cele necesare, — un soldat îi răspunse furios:

— Nu este adevărat!

Căpitanul a ordonat să i se dea 25 de trăgători. Soldatul a repetat de trei ori desmintirea lui: Nu este adevărat!

Și de trei ori i s'au dat câte 25. După a treia bătaie n'a mai spus nici un cuvânt. Noaptea însă, după ce s'a culcat toată lumea, soldatul a luat pușca, s'a dus la căpitan și deșteptându-l din somn i-a strigat: — Nu este adevărat!

Și a tras trei gloanțe — pentru cele trei bătăi suferite — repetând de trei ori: »Nu este adevărat«. Apoi un al pătrulea spunând: — N'a și unul pe de asupra dela mine!

Căpitanul a rămas mort pe loc. Soldatul a fost trimis înaintea tribunalului marțial.

— Un alt soldat sta pe gânduri; un ofițer trecând pe lângă el și văzând că nu salută îl întrebă:

— De ce nu saluți?

— Nu v'am văzut!

— Trebuie să vezi.

Soldatul îi întinse o scrisoare primită de-acasă și în care nevasta îi scria că nu mai știe ce să facă, a isprăvit făina și toți cei cărora le-a cerut, nu au voit să-i dea. Este amenințată să moară de foame.

— Alt soldat umbla disperat prin tabără, acesta primise dela nevasta sa o scrisoare, prin care femeia îl anunța că a născut, dar nu poate să îngrijască de copil și în același timp să facă și munca câmpului. Din această cauză, femeia cerea voe bărbatului să și ucidă copilul.

Știri mărunte. Ziarul rusesc »Novoje Vreme« publică un articol, în care arată că tot aurul rusesc, a cărui valoare se ridică la mai mult de un miliard de mărci, în timp de războiu poate fi confiscat de Germania din cauză că el se păstrează la băncile din străinătate. Ziarul dă alarma, arătând că în caz de războiu Rusia s-ar putea găsi fără un ban.

— Din Bombay se anunță, că în urma unei uriașe rușeri de nori, care a făcut să crească în mod îngrozitor apele, în cercul Galitana s'au înecat 3000 persoane.

— La ministerul de interne rus se pregătește un proiect de lege pentru creațiune. În sensul acestui proiect, toate orașele vor putea construi crematorii, dar pentru fiecare caz de cremațiune trebuie cerută învoirea ministerului de interne.

— Alături s'a încercat la Aspern un concurs aviatic internațional, la care s'au prezentat mai mulți aviatori austriaci, francezi și germani. Aviatorul Illner, având doi pasageri, s'a înălțat până la 4730 m.

In laboratorul dentistic al dlui Dr. Alexandru Dobrescu, medic specialist în dentistică, fost asistent la clinica universității din Graz, se fac tot felul de operații dentistice și tot felul de dinți artificiali, după metodele mai noi. Brașov, Piața mare (Târgul cailor Nr. 4.) Telefon 271.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Astăzi are loc a doua reprezentațiune a reuniunii rom. de cântări cu »Cavalleria rusticana« și »La sezoare«. Indemnăm cu toată căldura publicului nostru să participe în număr cât mai mare la această reprezentațiune, care a stors și admirațiunea străinilor. Bilete se află de vânzare la librăria Zeidner și seara la cassa din hala festivă.

Vineri se va da ultima reprezentațiune, la care indemnăm să ia parte cu deosebire țărânii noștri dela sate, cari vin la târgul săptămânal.

Pentru membrii activi și sprijinitori ai reuniunii de gim. și cântări se liberează la cassa din hala festivă între orele 7—8 seara bilete cu preț redus la reprezentațiunea de astăzi seară.

La casa de tir au aranjat ieri după amiază elevele internatului nostru în onoarea delegatelor congresului femeilor române, o foarte reușită reprezentațiune cu dansuri naționale, cântece și declamațiuni. Cu deosebire dansurile naționale, între cari »Romana«, au fost executate cu o deosebită precizie și gingășie iatru aplauzele publicului numeros și ales. S'a distins cu deosebire d-șoara Nistor, care a primit un frumos buchet de flori. După reprezentațiune a urmat jocul animat, care a durat până târziu noaptea.

Congresistele, precum ni se asigură, au dus cu sine cele mai bune impresii, despre creșterea și conducerea elevelor internatului nostru.

Necrolog. Duminecă a încetat din viață cantorul bisericii din Brașovul-vechi, Ioan Bărsan. Înmoartarea va avea loc azi după prânz, în cimitirul bisericii Sf. Adormiri din Brașovul-vechi.

— Paraschiva Oltean, nasc. Bărbuceanu, a încetat din viață Duminecă seara. Înmoartarea va avea loc azi d. p. în cimitirul bisericii Sf. Nicolae din Prund.

Cununie. D-ra Marioara Enescu și dl Dumitru Ilie își vor celebra cununia Duminecă în 22 Iunie n. în biserica gr. or. din Poiana Mărului. — Poiana Mărului—Râșnov.

ULTIME ȘTIRI.

Sofia, 18 Iunie. Ziarul »Mir« nu leagă mari speranțe de proiectata întâlnire a celor patru prim-miniștri și nu împărtășește păreri optimiste ale diplomației în privința rezolvirii conflictului, căta vreme sârbii persistă în cererea de revizuire a tratatului.

În Bulgaria — spune ziarul — nimeni nu admite revizuirea. Căta vreme Pascici vorbește despre acest fapt, nu vedem nici o soluție a conflictului. Mijloacele pașnice au eșuat până la cel din urmă. Toată responsabilitatea cade asupra cabinetelor din Belgrad și Atena.

POȘTA ADMINISTRAȚIUNELI.

Dlul Sofron Iova maestru rotar *Curtea Chitâm* cu mulțămintă primirea sumei de cor 10 — abonament dela 1 Februarie — 1 Iulie a. c.

Dare de seamă și mulțămintă publică.

Subscriși în rumele bisericii române gr. or. din Moeclul inf. — Bran, ne simțim îndatorați a aduce și pe această cale ce'e mai mari mulțămite P. T. contribuenți, cari cu ocaziunea

petrecerii școlare, - declamatorice-teatrale, ținută în ziua de 23 Aprilie 1913 — Sf. George ca hram »al școlael, — au binevoit a contribui cu obolul lor la sporirea »Fondului cultural«, înființat pentru trebuințele acestei parochii.

Lista P. T. contribuenți este următoarea:

Parochienii dimpreună cu conducătorii lor la cassa au solvit suma de 75 cor. 98 b.

Tot la cassa au binevoit a solvi taxă de intrare benevolă următorii participanți: Isala Enescu preot și Sextil Reit v. notar câte 2 cor, Ioan Butta inv. și Moise Moșoiu contabil câte 120 cor, George Enescu st. teologic, Szilasi Jenő m. veterinar, N. Picu, Miron M. Tatuși și Balog István câte 1 cor, total. 11 cor. 30 b.

Dela dl Aron Enescu farmacist Bacău-România prin poștă. 20 cor. — Dela dl. Bucurescu proprietar și comerciant în Brăila la Movila miresei. 20 cor. — Dl George Conea comerciant Ploiești. 20 cor — Dl Niță Voinescu comerciant Târgoviște. 21 lei — Dl Moise Brătescu București. 20 cor —

Dela dl Toma Brătescu — București din vânzarea biletelor, dela: Familia Brătescu 3 cor. Dna Cămărășescu 3 cor, Mihail Ganea, Th. Dallenberg, Margareta Ionescu Berliu și I. Ionescu câte 2 cor, Jean Matont, Alice Potean, Marcelle Lupin, Lucie Lupin, Therese Leondari și G. Bobocu câte 1 cor, la oaltă. 20 cor.

Niță Părvulescu Găești din vânzarea biletelor, dela: Ioan Rădulescu 2 bilete, Niță Părvulescu, I. N. Părvulescu, Radu Pascu, Ilie Stănescu, K. Tămășan, R. Popescu, M. Mihaiescu, C. Tănăsescu, Ștefan St. Rmaean, L. Grinberg, C. Nede St. Todor, S. Abramovici, S. Dragomir, Al. Ionescu, Spirea Mihaiescu, Necșa Daia și D. Rizescu câte 1 bilet la oaltă 20 lei

Nic. Arișianu comerc. din vânzarea biletelor, dela I. Runceanu Magura, Moise și G. Benga. 3 cor. —

Din vânzarea biletelor prin învățătorul Ioan Ios. Pușcariu s'a încasat dela: Dna Dr. Slătineanu, R. D. Teodoru, Dr. Il. Hoardrea adv. Dr. Joachim Clușea adv. câte 2 cor. Axente Moșoiu not. Johan Lutsch jun, Moise Gerbacea, N. Porancea și G. Berbece câte 1 cor — la oaltă 13 cor. —

Dela frații G. Lolu-Găești din vânzarea biletelor, dela: Iancu 5 bilete Smaranda, Speranța și Ioan Trofin 3 bilete, Otto 2 bilete, Frați Bemfeld 2 bilete, Eufemia și George Balaban 2 bilete L. Schram, Iosif Cohen, N. Mehall, M. Ionescu și Șita Mihaiescu câte 1 bilet, total 20 cor. —

Dela Moise Florescu — Filipești de târg, din vânzarea biletelor dela: M. Avrigeanu, Al. Florescu avocat, I. Nițescu, Ioan Croitoru și Moise Florescu total 5 cor.

Din suma intratelor subtrăgând speșele avute cu aranjarea acestei petreceri, rezultă un profit curat de 192 cor. 21 b. care sumă s'a și depus la institutul de credit și economii »Parsimonia« din Bran, în libelul Fondului cultural din Moeclul-inferior.

Moeclul-inferior, 21 Maiu 1913.
George Enescu Ioan Pușcariu
paroh învățător
1—1)

Proprietar:
Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp.
Redactor responsabil:
Ioan Brolea.

Cursul la bursa din Viena.	
Din 17 Iunie 1913.	
Renta ung. de aur 4%	99.60
Renta de coroane ung. 4%	81.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	73.20
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	82.90
Bonuri rurale croate-slavone	82.90
Impr. ung. cu premii	419.—
Losuri ptr. reg. Tisei și Seghedin.	284.50
Renta de hârtie austr. 4 1/10	82.45
Renta de argint austr. 4 1/10	82.25
Renta de aur austr. 4%	103.10
Renta de coroane austr. 4%	82.75
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	73.45
Lozuri din 1860	155.—
Acții de-ale Băncei ung. de cred.	2080.—
Acții de-ale Băncei austr. de cred.	812.25
Acții de-ale Băncei austro-ung.	620.50
Napoleonidori	19.13
Mărci imperiale germane	118.12 1/2
London vista	241 43 1/2
Paris vista	97 7 1/2
Note italiene	95 25

FRĂȚII SIMAY, Brașov Târgul grâului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni

Confectionăm costume în timpul cel mai scurt garantăm pentru fason.

Steof, mătăsării, confecțiuni, bluze și rufărie solidă. — Trusouri completa.

Serviciu prompt și prețuri moderate.

MOBILE BUNE

lucrate de măiestri din Braşov, — se capătă în asortiment bogat în
Hala de mărfuri a societăţii industriale din Braşov, (PODU BĂTUŞILOR),
 STRADA HIRŞER Nr. 1.
Pentru lucru solid şi bun se dă garanţie pe cinci ani.

(16-24)

Moşie de arândat.

Biserica Sf. Nicolae din Braşov, dă în arândă pe 9 (nouă) ani consecutivi, începând din 23 Aprilie vechi 1914:

Moşia Cacalechii vechi e Reda Barbului sau „Suditiu”
 din plasa Câmpului, Judeţul Buzău, România

prin licitare publică verbală, admise fiind şi ofertele închise. Licita-
 rea se va ţinea Duminică în 16 Iunie vechi 1913 la 11 oare a.
 m. în sala de sedinţe a Comitetului parohial dela Biserica Sf.
 Nicolae din Braşov. Ofertele închise, însoţite de o garanţie provizorie
 în sumă de Lei 5000 (cinci mii lei), se vor trimite la adresa pre-
 zidentului Dr. Vasile Saftu, protopop, până în preţuia licitării, sau i
 se vor preda în sala de sedinţe, înainte de începerea licitării,

La cerere trimitem condiţiile de licitare.

Comitetul parohial dela Biserica rom. ort. răs. Sf. Nicolae din Braşov.
Dr. Vasile Saftu, protopop, **Ioan Priscu, paroh.**
 prezident. secretar.

Banca Naţională a României.

Situaţiune sumară

1912	Activ:	1913	18 Mai	25 Mai
26 Mai				
217.922,082	155964082 (stoc) aur . . . 146105314	203.141,606	202.738,314	
891,678	61958000 (met.) trate c. aur 56633000	1.562,272	1.536,655	
207.240,015	Argint şi diverse monede . . .	142.405,950	140.007,170	
15.965,622	Portofoliu Român şi străin . . . 7.091,400 (impr. pe ef. pub.) 14.349.300	28.628,571	29.840,215	
13.273,740	8.847,222 (impr. pe ef. pub.) 15.490.915	12.802,059	12.802,059	
11.995,720	Imprumutul Statului (fără dobândă)	11.995,729	11.999,729	
17.506,377	Efectele Capital. Social . . .	17.199,377	17.199,377	
4.191,821	Efectele fondului de rezervă . . .	4.116,781	4.116,781	
6.123,584	Efect. fond. de amort. mob. şi maş.	6.424,035	6.434,611	
803,780	Imobile . . .	886,201	886,312	
960,571	Mobilier şi Maşini de imprimerie	1.419,117	1.430,428	
110.202,556	Cheltuieli de Administraţiune . . .	113.340,942	113.042,342	
66.733,444	Efecte şi alte valori de păstrare	107.860,515	109.823,588	
51.922,770	Efecte în gaj şi în păstrare provizorie	33.153,30	32.222,785	
8.091,622	Conturi curente . . .	7.426,716	7.763,611	
2.576,770	Conturi de valori . . .	3.946,193	3.981,182	
716.402,146	Conturi diverse . . .	696.313,366	695.825,159	
	Pasiv:			
12.000,000	Capital . . .	12.000,000	12.000,000	
32.381,958	Fond de rezervă . . .	34.540,298	34.540,298	
4.766,612	Fond. amort. imob. mob. şi maşini	5.076,460	5.076,460	
460.330,280	Bilete de Bancă în circulaţiune . . .	386.481,810	384.970,010	
2.476,515	Dobânzi şi beneficii diverse . . .	3.864,486	4.055,013	
9.699,556	Conturi curente şi recep. la vedere	11.385,236	10.575,038	
176.935,999	Efecte şi alte valori de restituit . . .	221.201,457	222.865,930	
17.811,226	Conturi diverse . . .	21.763,619	21.742,410	
716.402,146		696.313,366	695.825,159	
	Taxa: Scont 6% «Dobândă» 6%			

Invenţie nouă!

Inventată de **Bende Gergely**, tinichigiu şi **Hosszu Victor**

Foculăru economic

Inregistrată sub Nr. 21,803 la oficiul r. u. avantajele focularu-
 lui: 50—60% curăţă lemnele, fiind ca gazurile ce ese din leum
 ce ard de tot. 1. Ferbe şi frige mai curând, 2. Olanele nu trebuie
 apăţuite. Preţul unui focular de la 10 cor. însus.

Pe sama hotelierilor, cafeştilor, şi fabricanţilor, lucrat din
 cel mai bun material, după preimilnar de spese şi măsură.

Comande se poate face la **Bende Gergely**, tinichigiu
 Strada Neagră Nr. 19, Braşov.

Tot acolo se poate face în v. dere, fără a cumpăra.

De inchiriat şi de vânzare imediat
atelier de Lacătuserie şi diferite lucrări de
Tâmplărie cu preţuri foarte reduse

cu tot aranjamentul complet de maşinerii.

Materialii de tâmplărie şi dulgerie precum şi material de zid

De vânzare din mână liberă:

uşi, ferestrii nouă şi vechi, unelte de zidărie.

BRAŞOV, Blumăna Strada Elisaveta N. 1.

Informaţii în fiecare zi dela oarele 10—12 a. m.

3-4

Negoţ nou de vâpseli de primul rang.

Aduc la cunoştinţa Onor. public, a vâpsitorilor de
 odăi şi a comercianţilor că am deschis în

Braşovechi, strada lungă No. 9 o

Prăvălie de vâpseli şi uleiuri,

bogat asortată cu toate sorturile de vâpseli.

Am şi un deposit de tot felul de scări.

Preţuri moderate. 12-30) **Serviciu solid.**

N. ARSU, Vâpsitor de odăi şi comerciant de vâpseli.

Reprezentanţa principală a

Fabricei de Maşini a Căilor ferate reg. ung. de stat

pentru maşini de treacat, motoare — benzină — gaz şi locomobile, instalaţiuni de mori,
 tot felul de maşini şi unelte agricole. — **Novitate! Patent „Record II” ma-**
şină de sămănat, şi pe şir, care sămăna în rânduri şi gunoş e: 3 maşini în trona

Reprezentant al fabricii de maşini Massey-Harris S. A. Toronto, A-
merica de
 nord pentru legat snopi, maşini de secerat. Aparare de casit, grebiat.
Novitate! Massey-Harris, Grebiu de tras benză, combinat de
interator de fân, 2 maşini într-una construite din oţel.

Reprezentant al fabricii de maşini Fehér Miklós S. A. Budapest, de
 (slep.) Benzin locomobile pentru scoari de tractiuni de pluguri şi imblătit,
 mai departe pentru mori, sau Hexemaşini, Benzin-motoare şi articole pentru ma-
 şini de imblătit, aparate pentru mori, tăi t balne. Instalaţiuni complete pentru
 cameră de furaj.

Reprezentant al S. A. Alfa Separator. Maşini pentru lăptări de toată
 cioră, instalaţiuni complete pentru lăptări cioră bune abaritoare de puţea
 cu maşini de recit aerul.

Automobile, autobuse diverse cu garanţie.

Maşini de transport pov. ră pentru vapoare.

Eternit-Schist cel mai bun coperiş.

Afaceri de schimb (trampă) cu maşini de treacat de tot soiul, motoare, maşin
 agricole şi unelte de agricultură, cu condiţii avantajoase

Părţi constitutive de maşini.
Reparaturi de maşini şi unelte agricole cu preţuri ieftine. Prin maşini ang
 jaşi spre acest scop.

Centru şi **Josef Lányi BRAŞOV, Str. Lungă 201.**
 Telefon 382. Int. urb.

„TRANSYLVANIA”

bancă g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)
 recomandă încheierea de

Asigurări pe viaţă

în condiţiunile cele mai favorabile.

Pentru preşti şi învătători români gr. or. dela şcolile
 confesionale avantajii deosebite.

Special de remarcat sunt combinaţiunile următoare:

Asigurări mixte cu restituirea inte- reselor de 3% garantată.	Asigurări de pensii simple şi combinat cu asigur. unui capital
Asigurări simple şi mixte cu parti- cipare la câştig de 40%.	Asigurări mixte cu plăţirea necon- diţionat de 2 ori a capitalului.

Asigurări de foc

deasemenea foarte ieftine.

Dela existenţa „Transylvaniei” s’au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viaţă.	Cor. 5,458,689,43
Pagube de foc	5,458,645,67
Sumele asigurate pe viaţă erau cu fi- nea anului 1911	11,740,710—
Asigurări de foc	133,667,241—
Capital de fondare şi rezerve	2,603,400—

formaţii şi prospecte se dau gratuit prin direcţiune în Sibiu
 rin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, şi Cluj
 cum şi prin toţi agenţii din comane.

Agentura principală pentru Braşov se află la d l
 — **H. Herman, Strada Porţii Nr. 51.** —

Per oare versate în achiziţii cu cercuri bune de cunoştinţă se
 — primesc în condiţii favorabile în serviciul institutului. —

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei”,

se pot face ori şi când pe mai îndelungat sau lunare.

Administr. „Gazei Transilvaniei”.

TIPOGRAFIA A. MUREŞIANU BRANIŞTE & COMP. BRAŞOV.

Avis.

Fasole verde

dea Zaharului Klg. 70
 bani la

Fraţii Gingold

Strada Hirscher Nr. 4.
 5—10

ad. Nro. 28—1913.

a. f. c. sc. d.

Concurs la 2 posturi de profesor

La gimnaziul superior funda-
 tional din Naszód sunt a se um-
 ple în decursul anului 1913/1914
 pe cale de alegere două catedre
 de profesori ordinari.

La aceste catedre pot supli-
 ca concurenţii calificaţi din lim-
 ba maghiară—germană eventual
 germană—latină pentru şcolile
 medii cu limba de propunere ro-
 mână.

Aceste catedre sunt înpre-
 nate cu următoarele emolumente.

1. Dacă se umple cu profe-
 suplenţi 1600 coroane anual

2. Dacă însă se umple cu
 profesori ordinari,

a. Plata fundamentală 2200
 coroane anual, care se întregeste
 d’n visteria statului pe baza nor-
 mativului Nr. 95333-1906 la
 2600 coroane,

b. promovarea în clasă mai
 înaltă de plată în înţelesul norma-
 tivului amintit mai sus.

c. Cel mult în cinci rânduri
 adăuse cincenale de 200 coroane.

d) Bani de casier.

e) Profesorul ordinar care se
 va alege de membru e îndreptăţit
 să obligat la fondul de pensiu-
 al profesorilor cari nu sunt de
 stat.

Aceste catedre sunt a se o-
 cupa în decursul anului şcolar
 1913/1914.

Concurenţii să-şi timită cere-
 rile ajustate cu documente cari
 să justifice religiuinea lor etatea
 studiile făcute calificaţiunea pro-
 fesorată serviciul de până aici şi
 referinţele de obligament unilar
 şi adresate la subscrisa comisiune
 administrătoare până la 8 Iulie
 1913 pe calea direcţiunei gimna-
 zialui superior fundational din
 Naszód şi acestea cu atât mai
 vartos pentru că cererile întrate
 mai târziu nu se vor lua în co-
 siderare.

Din sedinţa comisiunei admi-
 nistrătoare de fondurile centrale
 şcolastic şi de stipendie din dis-
 trictul Nasăudului ținută în
 Nasăud la 11 Iunie 1913.

Prezident:

Dr. Vasile Pahone m. p.

Pentru secretar:

Dr. Ştefan Jarda m. p.

Avis.

Am onoarea a aduce la cu-
 noştinţa Onor. public, că mi-am
 strămutat

Lucrătorearea de fă rărie
şi trăsuri

din strada lungă Nr. 56 în casa
 mele proprii, **Strada Fântâni**
Nr. 20.

Deposit de tot felul de tră-
 sur, schimb cu trăsuri vechi.
 Potcovesc cai cu preţ potrivit.
 Serviciu punctual.

Cu toată stima

Benedek Gergely
 faur, meastru de trăsuri
 potcovar.

8—50.